

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเชื่อมโยงกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมผลงาน การเขียนบทความ หนังสือ เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน ประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อนำมาประกอบเป็นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนคือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
2. ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา มาตรา 15(2) สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมิได้เกิดจากการฟังคำบรรยายหรือทำตามที่ครูผู้สอนบอกเสมอไป แต่อาจเกิดขึ้นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (Burman, 1970; Smith, 1982 อ้างอิงจาก สมคิด อิศระวัฒน์ 2532 : 74)

1. การเรียนรู้โดยบังเอิญ (Random or Incidental Learning) อาจเป็นผลพลอยได้จากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยที่ผู้เรียนมิได้เจตนา
2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) เป็นการเรียนที่เกิดจากการอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น ผู้เรียนจะมีการวางแผนการเรียนนั้นด้วยตนเอง
3. การเรียนรู้จากกลุ่ม คือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Collaborative Learning)
4. การเรียนรู้ที่จัดโดยสถาบันการศึกษา (Provider sponsored) โดยมีกลุ่มบุคคลจัดทำกับดูแล มีการให้คะแนน ให้ปริญญาหรือประกาศนียบัตร

การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่นักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญไว้ว่า เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนจะด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม ทั้งนักการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนต่างยอมรับกันว่า ผู้เรียนที่มีความคิดอยากเรียนเอง มีความต้องการที่จะเรียนด้วยตนเอง จะสามารถเรียนได้ดี เรียนได้ในหลาย ๆ สิ่งมากกว่าผู้เรียนที่นั่งอยู่แต่เพียงในห้องเรียน คอยให้ครู อาจารย์เข้ามาสอน ทั้งนี้เพราะผู้ที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือศึกษาหาความรู้เองนั้น เป็นผู้ที่ต้องการจะเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมายและด้วยแรงจูงใจในการใฝ่หาความรู้ดังกล่าวอย่างแท้จริงเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้

ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

อัลเลน ทัฟ (Allen Tough) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหมายถึง การที่บุคคลโดยบุคคลหนึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการหรือโครงการการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้เวลาอย่างน้อย 7 ชั่วโมง (หรือมากกว่า) จึงจะครบขั้นตอนหรือโครงการการเรียนรู้นั้น ๆ และเมื่อผู้เรียนได้ใช้กระบวนการการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแล้ว ผู้เรียนควรจะได้รับความรู้ เกิดทัศนคติ ได้รับทักษะหรือสมรรถนะที่จะก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้นั้น ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอาจเกิดได้จากการใช้บทเรียนสำเร็จรูป การศึกษาดูด้วยตนเอง เช่น การอ่านเอง คิดเอง ทดลองหรือปฏิบัติหรือค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น

มัลคัม เอส โนลส์ (Malcolm S. Knowles) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การพบปะบุคคล หรือแหล่งเอกสารในการเรียนรู้ การเลือกและเสริมแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน จะโดยได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม

รอดนี่ สเคเจอร์ (Rodney Skager) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการพัฒนาการเรียนรู้และประสบการณ์เรียนรู้ ตลอดจนความสามารถในการวางแผน

การปฏิบัติ และการประเมินผลของกิจกรรม การเรียนทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคล และในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มการเรียนรู้ที่ร่วมมือกัน

คอลิน กริฟฟิน (Colin Griffin) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นการเฉพาะของบุคคลโดยบุคคลหนึ่งโดยมีเป้าหมายไปสู่ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตน และความสามารถในการวางแผน การปฏิบัติและการ ประเมินผลการเรียนรู้

สตีเวน บรูคฟีลด์ (Steven Brookfield) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการ นำตนเอง หมายถึง การเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นอิสระและแยกตนอยู่คนเดียว คือ คนที่เรียนโดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกน้อยที่สุด ตนเองจะเป็นผู้ควบคุมการ เรียนรู้

ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์ กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มแสวงหาคำประกอบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจะอาศัย ความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่

1. การหาความจำเป็นของการเรียนรู้ของตน (Learning Need)
2. การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ (Learn Goals)
3. การแสวงหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นคน (Learning Resources)
4. การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน (Learn Strategies)
5. การประเมินผลการเรียนรู้ของตน (Learning Evaluation)

จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นวิธี การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนัก และรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ผู้เรียน จะทำการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ และประเมินผลด้วยตนเอง

ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในปัจจุบันได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตแล้ว เช่น บุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการค้นคว้าด้วยตนเองอย่าง โสเครตีส (Socrates) อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) และสมเด็จพระสันตปาปาจอห์น ปอล ที่สอง ก็เป็นตัวอย่างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ชาวพุทธทราบกันดี และคำสอนของพระพุทธองค์ก็เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ

โนลส์ (Knowles) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ดังนี้

1. คนที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่าคนที่ เป็นเพียงผู้รับ หรือรอให้ครูถ่ายทอดวิชาความรู้ให้เท่านั้น คนที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย และมีแรงจูงใจสูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับคำสอนแต่อย่างเดียว

2. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและ กระบวนการทางธรรมชาติมากกว่า คือ เมื่อตอนเล็ก ๆ เป็นธรรมชาติที่จะต้องพึ่งพิงผู้อื่น ต้องการผู้ปกครอง ปกป้องเลี้ยงดู และตัดสินใจแทนให้ เมื่อเติบโตมีพัฒนาการขึ้นก็ค่อย ๆ พัฒนาการไปสู่ความเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพิงผู้ปกครอง ครู และผู้อื่น การพัฒนา เป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเอง และชี้แนะตนเองได้มากขึ้น

3. พัฒนาการใหม่ ๆ ทางการศึกษา มีหลักสูตรใหม่ ห้องเรียนแบบเปิด ศูนย์บริการทางวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนที่จัดแก่บุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยเปิด และอื่น ๆ อีก รูปแบบของการศึกษาเหล่านี้ล้วนผลักรับผิดชอบไปที่ ผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง

4. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นความอยู่รอดของชีวิตในฐานะที่เป็น บุคคลและเผ่าพันธุ์มนุษย์ เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกใหม่ที่แปลกไปกว่าเดิม ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ และข้อเท็จจริงเช่นนี้เป็นเหตุผลไปสู่ความจำเป็นทาง การศึกษาและการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอด ชีวิต (A Lifelong Process)

ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

นักการศึกษาได้เสนอแนะรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหลายรูปแบบ กริฟฟิน (Griffin, 1975) ได้จำแนกออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้คือ

1. กลุ่มที่เชื่อแนวคิดของโนลส์ (The Knowless Group Learning Stream) โนลส์เสนอแนะรูปแบบของ "Learning Contract" ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง

2. กลุ่มที่เชื่อแนวคิดของทัฟ (The Tough Adult Learning Project Stream) รูปแบบที่สำคัญของกลุ่มนี้คือ "Learning Project" ที่เป็นตัวชี้ว่าบุคคลนั้นมีส่วนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากน้อยเพียงใด

3. กลุ่มที่เชื่อเรื่องบทเรียนสำเร็จรูป (Individualized Program Instruction) ตามแนวความคิดของสกินเนอร์ (Skinner) กริฟฟินวิจารณ์ว่าวิธีการนี้เป็นวิธีการที่เรียนด้วยตนเอง (Self-directed Approach) แต่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) ลักษณะที่น่าจะเป็นคือ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการกำกับของครู (Teacher-directed Learning) มากกว่า

4. กลุ่มที่จัดในรูปแบบที่ไม่ได้จัดแบบสถานศึกษา (Non-traditional Institutional) สิ่งที่ได้คือ ประกาศนียบัตรสำหรับบุคคลภายนอก หน่วยกิตสำหรับประสบการณ์ชีวิต ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง กลุ่มคนที่มาเรียนในรูปแบบนี้มีความคาดหวังในความรู้ สัมผัสมาเรียนตามความสนใจ

5. กลุ่มที่เรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตมนุษย์

จากแนวความเชื่อ สัมมุติฐานและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีการตีความหมายที่ต่างกันไป และยึดถือในรูปแบบที่ต่างกันอย่างใดก็ได้ ถ้าเรามีความเชื่อว่าการที่บุคคลมีพฤติกรรมกรเรียนแบบ "เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง" แล้วจะนำไปสู่การเป็นบุคคลที่ไม่รู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีลักษณะดังที่ สมิทคิด อีสรวิวัฒน์ ได้กล่าวไว้คือ

1. สมิทคิดใจที่จะเรียนด้วยตนเอง (Voluntariness to Learn) มิได้เกิดจากการบังคับ แต่มีเจตนาที่จะเรียนด้วยความอยากรู้

2. ตนเองเป็นแหล่งข้อมูลของตนเอง (Self-Resourceful) นั่นคือ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีประเมินผล การเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Manager of Change) ผู้เรียนต้องมีความตระหนักในความสามารถ สามารถตัดสินใจได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนรู้ที่ดี

3. ผู้เรียนต้องรู้ "วิธีการจะเรียน" (Know how to learn) นั่นคือ ผู้เรียนควรทราบขั้นตอนการเรียนรู้ของตนเอง รู้ว่าเขาจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร

สเคเจอร์ (Skager) ได้อธิบายคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้
7 ประการดังนี้

1. เป็นผู้อยอมรับตนเอง (Self-Acceptance) หมายถึง มีเจตคติในเชิงบวกต่อตนเอง
2. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการวางแผน (Planfulness) ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ
 - 2.1 รู้ถึงความต้องการในการเรียนของตน
 - 2.2 วางจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมกับตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการที่ตั้งไว้
 - 2.3 เป็นแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน
3. มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนอยู่ในตัวเอง จะสามารถเรียนรู้โดยปราศจากสิ่งที่ควบคุมภายนอก เช่น รางวัล การถูกตำหนิ ถูกลงโทษ เรียนเพื่อต้องการวุฒิบัตรหรือตำแหน่ง
4. มีการประเมินผลตนเอง (Internalized evaluation) สามารถที่จะประเมินตนเองได้ว่า จะเรียนได้แค่ไหน โดยอาจขอให้ผู้อื่นประเมินการเรียนรู้ของตนก็ได้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องยอมรับการประเมินผลภายนอกว่าถูกต้องก็ต่อเมื่อ ผู้ประเมินมีความคิดอย่างอิสระ และการประเมินสอดคล้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นจริงอยู่ในขณะนั้น

5. การเปิดกว้างต่อประสบการณ์ (Openness to experience) ผู้เรียนที่นำประสบการณ์เข้ามาใช้ในกิจกรรมชนิดใหม่ ๆ อาจจะสะท้อนการเรียนรู้ หรือการจัดวางเป้าหมายโดยอาจไม่จำเป็นที่จะเป็นเหตุผล ในการที่จะเข้าไปทำกิจกรรมใหม่ ๆ ความใคร่รู้ ความอดทนต่อความคลุมเครือ การขอยืมสิ่งที่ยังยากลำบาก และการเรียนอย่างสนุก จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมใหม่ ๆ และทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ด้วย

6. การยืดหยุ่น (Flexibility) การยืดหยุ่นในการเรียนรู้อาจชี้ให้เห็นถึงความเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือวิธีการเรียน และใช้ระบบการเข้าถึงปัญหาโดยใช้ทักษะการสำรวจ การลองผิดลองถูก ซึ่งไม่ได้แสดงถึงการขาดความตั้งใจที่จะเรียนรู้ ความล้มเหลวจะได้รับการนำมาปรับปรุงแก้ไขมากกว่าที่จะยอมแพ้หรือยกเลิก

7. การเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ผู้เรียนที่ดูแลตนเองได้เลือกที่จะผูกพันกับรูปแบบของการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง บุคคลเหล่านี้สามารถที่จะตั้งปัญหากับมาตรฐานของระยะเวลาและสถานที่ที่เห็นว่า ลักษณะการเรียนแบบใดที่มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับได้

โนลส์ (Knowles) สรุปลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น 9 ประการ คือ

1. ต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างด้านความคิดเกี่ยวกับผู้เรียน และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ นั่นคือ รู้ความแตกต่างระหว่างการสอนที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ กับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง ในฐานะที่เป็นบุคคลที่เป็นตัวของตัวเอง ไม่ขึ้นกับใครและเป็นคนที่สามารถนำตนเองได้

3. ความสามารถที่จะสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ได้ดี เพื่อที่จะใช้บุคคลเหล่านี้เป็นเหมือนสิ่งสะท้อนให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การวางแผนการเรียนรู้อของตนเอง การเรียนรู้และการช่วยเหลือบุคคลอื่น และการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านั้น

4. ความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้อย่างสมจริง โดยความช่วยเหลือจากผู้อื่น

5. ความสามารถในการแปลความต้องการในการเรียนออกมาเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ในรูปแบบที่อาจจะทำให้การประเมินผลสำเร็จนั้นเป็นไปได้
6. ความสามารถในการโยงความสัมพันธ์กับผู้สอน ใช้ประโยชน์จากผู้สอนในการทำให้เรื่องยากง่ายขึ้น และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา
7. ความสามารถในการหาบุคคลและแหล่งเอกสารวิทยาการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
8. ความสามารถในการเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการ และมีความคิดริเริ่มในการวางแผนนโยบายอย่างมีทักษะความชำนาญ
9. ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำผลของข้อค้นพบต่าง ๆ ไปใช้อย่างเหมาะสม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ "การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง"

นักจิตวิทยาบำบัด กลุ่มผู้มีแนวคิดเกี่ยวกับมนุษยชาติ (Humanistic School) ดังเช่น คาร์ล โรเจอร์ส (Carl Rogers) เมื่อต้นปี 1940 ได้ค้นพบวิธีการสอนแบบให้เรียนเองโดยไม่มีใครนำ (Nondirective Learning) ซึ่งใช้หลักการเดียวกับการตัดสินใจด้วยตนเอง (Self-determination) และการเป็นตัวของตัวเอง (Self-direction) โดยนำไปใช้กับทฤษฎีการบำบัดให้ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Client-centered Therapy) ทำให้โรเจอร์สพบว่า คุณภาพของการเรียนรู้ได้จากวิถีถือผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางมีความแตกต่างไปจากที่คิดขึ้นจากห้องเรียนปกติอยู่มาก และผลจากการทดลองและประสบการณ์นี้ทำให้เห็นความสำคัญของวิธีการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Focused Approach) ยิ่งขึ้น

หลักสำคัญของวิธีสอนแบบนี้มีอยู่ว่า ครูมีหน้าที่เพียงส่งเสริมและช่วยสร้างความสามารถให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วยตัวผู้เรียนเอง และตามที่คุณเรียนต้องการ ครูจะต้องมีความเชื่อว่า ถ้าให้เงื่อนไขที่ถูกต้อง ผู้เรียนจะแสดงออกมาเองว่าเรามีพลังและความสามารถที่จะเจริญงอกงามและแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถแสดงออกอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการเลิกใช้อำนาจของครูแบบเก่าและสร้างความสัมพันธ์ใหม่กับผู้เรียนในฐานะเป็นเพื่อนร่วมเรียน (Peers) จึงเป็นก้าวแรกในการ

สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ผู้เรียน บทบาทของผู้สอนเป็นเพียงผู้
อำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้

ในแนวเดียวกับจิตวิทยา กลุ่มมนุษยศาสตร์ (Humanistic Psychology) ก็มุ่งงานเขียนของ เอברהแอม เอ็ช แมสโลว์ (Abraham H. Maslow) ได้ศึกษาแนวคิด เรื่องการรู้จักตนเอง (Self-awareness) และการเข้าใจตนเอง (Self-actualization) หมายถึง การพาตัวเองออกไปสู่โลกภายนอก เช่น การพยายามทำ ในสิ่งที่ดีภายในตัวเอง เข้าใจในคนอื่น เข้าใจโลกและเข้าใจตนเองมากขึ้น ยอมรับ นับถือตนเองมากขึ้น มีความพอใจในความสามารถพิเศษหรือความเป็นอัจฉริยะของตนมากขึ้น มีความเข้าใจในความเจริญงอกงามของตน ทำให้ตนมีอิสระมากขึ้น และในที่สุดก็จะมีอำนาจ มากขึ้นในการปรุงแต่งและเปลี่ยนแปลงสังคม ความเจริญงอกงามจากภายในนี้ส่งเสริม ให้เกิดการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ มีการเลือกสรรและกระทำอะไรได้อย่างสนุกสนาน อันเป็นการแสดงออกของความรู้สึกและการรับรู้ที่ดี

จากแนวคิดของแมสโลว์ข้างต้นเกี่ยวกับการรู้จักตนเอง การเข้าใจตนเองนั้น เป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จึงอาจเห็นได้ว่าแนวคิดการ เรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่กำลังเป็นที่สนใจอยู่ในปัจจุบันนี้ มีทฤษฎีการเรียนรู้จากนักการ ศึกษาและนักจิตวิทยาเป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้ากันต่อไป

แนวคิดการเรียนรู้ของ เจโรม เอ็ช บรูเนอร์ (Jerome H. Bruner) อ้าง ว่า เนื่องจากการเรียนรู้และการแก้ปัญหาต้องอาศัยการสำรวจตัวเลือกหรือทางเลือกต่าง ๆ ดังนั้นการสอนจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้ส่งเสริมและช่วยผู้เรียนให้รู้จักตัวเลือกหรือทางเลือกต่าง ๆ แล้วผู้เรียนก็จะมีทักษะขึ้นมาเอง และมีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะทำอะไรได้ด้วย ตนเอง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า จะเป็นการปฏิเสธบทบาทปกติของครูโดยสิ้นเชิง ครูจะ เป็นผู้สร้างเงื่อนไขซึ่งผู้เรียนสามารถเจริญงอกงาม เพื่อให้มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งที่ ถูกต้องและจำเป็นได้ด้วยตนเอง ซึ่งสมมติฐานตามแนวคิดนี้มีอยู่ว่าการเรียนเพื่อให้รู้ (Cognitive Learning) จะทำได้ดีที่สุดเมื่อการแสวงหาความรู้้นั้นมาจากแรงจูงใจของ ผู้เรียนเอง และเมื่อผู้เรียนมีอิสระจากอิทธิพลของการให้รางวัลและการลงโทษจากภายนอก บรูเนอร์ อธิบายแนวคิดของเขาว่าเป็นอิสระภาพของการให้รางวัลตัวเอง (Autonomy of Self-reward)

โนลส์ (Knowles, 1978 : 48) ได้สรุปพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ซึ่งเอื้ออำนวยต่อนักศึกษาในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ประการหนึ่งที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กล่าวคือ การนำตนเองซึ่งเป็นความรู้สึกส่วนตัวของผู้ใหญ่ที่มีความต้องการและรู้สึกถึงความสามารถในการนำตนเอง เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหาและค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียนมากกว่า การทำหน้าที่ส่งผ่านความรู้และทำหน้าที่ประเมินว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

ทฤษฎีว่าด้วยศาสตร์การศึกษาผู้ใหญ่ของโนลส์ที่เรียกว่า ทฤษฎีแอนดราโกจี (Andragogy) นั้น โนลส์มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จะเรียนได้มากที่สุด เมื่อวิธีการและเทคนิคการสอนทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involved) ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) ซึ่งโนลส์ได้สรุปว่าทฤษฎีแอนดราโกจีตั้งอยู่บนข้อสมมติฐานการเรียนรู้ 4 ประการ คือ

1. มโนภาพต่อตนเอง (Self-Concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะมากขึ้น ความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองก็มีมากขึ้นตามลำดับ และถ้าหากบุคคลรู้สึกว่าตนเองได้เจริญวัยและมีวุฒิภาวะถึงขั้นที่จะควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลก็จะเกิดความต้องการทางด้านจิตใจ เพื่อที่จะได้ควบคุมและนำตนเอง นั่นคือผู้ใหญ่จะมองตนเองว่าสามารถควบคุมและนำตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น

2. ประสบการณ์ (Experience) บุคคลเมื่อมีอายุและวุฒิภาวะมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้มีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนจะได้รับจะเสมือนแหล่งทรัพยากรอันมหาศาลของการเรียนรู้ และในขณะเดียวกันประสบการณ์เหล่านั้นก็จะสามารถรองรับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง

3. ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนเมื่อเห็นว่าสิ่งที่เรียนไปนั้นมีความหมายและมีความจำเป็นต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคม ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีหน้าที่การงาน มีบทบาทในสังคม ฉะนั้นผู้ใหญ่จึงพร้อมที่จะเรียนเสมอ หากสิ่งที่เรียนไปนั้นเป็นประโยชน์ต่อตนเอง นั่นคือเรียนไปเพื่อเป็นส่วนประกอบสถานภาพทางสังคม เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคม

4. แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทและสถานภาพทางสังคม การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงเป็นการเรียนเพื่อแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะเรียนก็ต่อเมื่อความรู้ที่ได้รับจาก

การเรียนนั้นจะต้องนำไปใช้ได้โดยทันทีในปัจจุบัน เนื้อหาในการเรียนจะต้องเป็นเรื่องใกล้ตัว เรียนแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้ใหญ่จะไม่ยอมเสียเวลาไปเรียนในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเองเลย

มาลคอมส์ โนลส์ (Malcolm Knowles, 1975 : 34-37) ได้ใช้วิธีการเรียนการสอนผู้ใหญ่หรือ Andragogical Process มาประยุกต์เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นบรรยากาศของความเป็นอิสระไว้ว่างใจกัน ให้เกียรติ เคารพในกฎเกณฑ์ร่วมกัน เคารพในความเป็นมนุษย์ร่วมกันรวมไปถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ ของสถานที่เรียนที่จะต้องเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
2. การวางแผนกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนอย่างเป็นระบบ
3. การศึกษาถึงความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน
4. การกำหนดทิศทางหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกัน
5. การออกแบบวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
6. การดำเนินกิจกรรมตามแผนและแบบที่กำหนดไว้
7. การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ต่อมา Hiemstra (1976 : 94) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเรียนรู้ของผู้ใหญ่สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่เกือบทุกคนจะมีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
2. การเรียนเพื่อเครดิตหรือการเรียนในโรงเรียนนั้นเป็นเพียงส่วนย่อยของการเรียนทั้งหมดของผู้ใหญ่ (มีน้อยกว่า 5 เปอร์เซ็นต์)
3. การเรียนส่วนใหญ่ของผู้ใหญ่เป็นการเรียนที่เกิดจากการวางแผนของตนเอง (ประมาณ 2 ใน 3 ของการเรียนทั้งหมด)
4. แหล่งวิชาการหรือสื่อการเรียนของผู้ใหญ่ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสาร จดหมาย ข่าว เพื่อน ญาติ ชุมชน

5. วัตถุประสงค์ในการเรียนของผู้ใหญ่ ส่วนมากจะเป็นการศึกษาเพื่อให้บรรลุถึงความเพียบพร้อมสมบูรณ์ของชีวิต
6. บ้านเป็นสถานที่เรียนที่ผู้ใหญ่ชอบมากที่สุด

ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา ส่วนมากเป็นวัยผู้ใหญ่ (Adulthood) ซึ่งนับว่าเป็นช่วงที่บุคคลมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้า จึงต้องการสนองศักยภาพและเสริมภาพเพิ่มมากขึ้นกว่าวัยเด็ก (สullivan วัฒนวงศ์, 2533) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กตามทฤษฎี
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ Malcolm S. Knowles

ข้อสมมติฐานการเรียนรู้	ด้านจิตวิทยา	
	วัยเด็ก (Andragogy)	วัยผู้ใหญ่ (Pedagogy)
มโนภาพต่อตนเอง (Self-Concept)	ยังต้องพึ่งพาผู้อื่น (Dependency)	เข้าใจตนเอง มีการตัดสินใจ ดีกว่าเด็ก เป็นตัวของตัวเอง และชี้แนะตัวเองมากขึ้น (increasing self directiveness)
ประสบการณ์ในการ เรียนรู้ (Experience to learn)	การสั่งสมประสบการณ์ยัง ยังมีน้อย (of little worth)	เป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่า สำหรับการเรียนรู้ (learners are a rich resource for learning)
ความพร้อมของการเรียน รู้ (Readiness to learn)	พัฒนาการด้านชีวะ (biological development)	การพัฒนาหน้าที่การงานและ บทบาททางสังคม (developmental tasks of social roles)
การเห็นคุณค่าของเวลา (Time perspective)	การนำไปใช้ต้องรอเวลา (postponed application)	นำไปใช้ได้ทันที (immediacy of application)
แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning)	เน้นเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์ กลาง (subject centered)	เน้นวิธีการแก้ปัญหาเป็น ศูนย์กลาง (problem centered)

ที่มา : (Knowles, 1980 อ้างถึงใน อุ่นตา นพคุณ, 2527)

สวัตน์ วัฒนวงศ์ (2533) กล่าวเกี่ยวกับความตั้งใจในการเข้ามาหรือแรงจูงใจในการเข้ามาของผู้เรียนซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ไว้ว่า ได้มีนักการศึกษาผู้ใหญ่ของสหรัฐอเมริกา คือ ฮูล (Houle, 1961) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ในหนังสือชื่อ "The Inquiring Mind" โดยทำการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากนักศึกษาผู้ใหญ่ จนกระทั่งได้แยกแรงจูงใจในการเข้ามาเรียนออกได้ 3 ประเภทคือ

1. ความตั้งใจมุ่งหวังด้านเป้าหมายประสงค์ (Goal-Oriented) ผู้เรียนมีความต้องการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยนำความรู้ที่ได้รับไปแก้ไขปัญหาการทำงานที่ปฏิบัติอยู่มีเป้าหมายเกี่ยวกับวุฒิบัตร ประกาศนียบัตร ปริญญาบัตร ซึ่งสามารถจะนำไปปรับขึ้นเงินเดือน เลื่อนขั้นและหน้าที่การงานได้ ดังนั้นผู้ใหญ่จะเรียนเฉพาะสิ่งที่เขามีความรู้สึกว่ามีความจำเป็นจะต้องเรียน

2. ความตั้งใจมุ่งหมายด้านกิจกรรมทางสังคม (Activity-Oriented) ผู้เรียนมีความต้องการได้พบเพื่อนใหม่ และเลือกร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ที่มีขึ้นในสถาบันการศึกษาผู้ใหญ่

3. ความตั้งใจมุ่งหวังทางด้านความรู้ (Learning-Oriented) ผู้เรียนในประเภทนี้จะเป็นพวกที่มุ่งมั่นเอาใจใส่และจริงจังต่อการเรียนเป็นอย่างมาก ต้องการที่จะได้รับความรอบรู้ (Knowledge) ในสิ่งที่ตนเองยังไม่ทราบ ตลอดจนความชำนาญและทักษะต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง (Self-Directed)

จากธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้อของผู้ใหญ่ จะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่แล้ว ซึ่งเห็นได้ชัดจากผลการวิจัยของ Tough ที่ว่ากลุ่มผู้เรียนที่มุ่งหวังทางด้านความรู้จัดเป็นกลุ่มผู้เรียนที่ชอบเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากที่สุด นับเป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษาพึงมี ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการภายในตัวของผู้เรียน (Learning is an Internal Process) ที่ผู้เรียนควบคุมและใช้ทั้งสติปัญญา อารมณ์ และร่างกายของตนเองกระทำการในเชิงจิตวิทยาอาจกล่าวได้ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการตอบสนองความต้องการ (Need-meeting) และการบรรลุเป้าหมาย (Goal-Striving) ทั้งนี้หมายความว่าผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้เรียนรู้ทราบเท่าที่เขาคิดว่า เขาต้องการจะเรียนรู้และการเรียนรู้จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้แล้วผู้เรียนจะใช้ทรัพยากรแหล่งการ

เรียนรู้ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าเมื่อผู้เรียนคิดว่าสิ่งเหล่านี้ จะตอบสนองความต้องการและเป้าหมาย
ของเขา (อันตา นพคุณ, 2527)

ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Alfred North Whitehead (อ้างใน Gross, 1977 : 54-56) ได้
กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคลว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การรับรู้ในสิ่งที่แปลกใหม่ (Romance) เป็นการเรียนรู้ในรูปของ
ความรู้สึกกับความแปลกใหม่ที่ได้พบเห็น กับความรู้ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ นำทำทฤษฎีปัญหา
 ฯลฯ

ขั้นที่ 2 การครุ่นคิดตรึงตรอง (Precision) เป็นการเรียนรู้ที่มีระบบ
มีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง พยายามให้ได้มาซึ่งความรู้ ความจริงต่าง ๆ อย่างมีแบบแผน

ขั้นที่ 3 การซาบซึ้งและการสร้างสรรค์ (Generalization) เป็นระยะที่
เกิดความรู้ ความเข้าใจ พบข้อสรุปหลักเกณฑ์ต่าง ๆ แล้วเริ่มมีความคิดสร้างสรรค์พร้อม
ที่จะลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

อัลเลน ทัฟ (Allen Tough) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการวางแผนการเรียนรู้
ด้วยตนเองไว้ 8 ขั้นตอนดังนี้

1. การตัดสินใจว่า ในกระบวนการเรียนรู้นั้นอะไรเป็นความรู้ที่ทักษะที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนจะมองหาข้อผิดพลาด และจุดอ่อนของความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน
2. การตัดสินใจว่าจะรู้จักกรรมเฉพาะอย่างไร วิธีการ แหล่งวิชาการ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนมีอะไรบ้าง ในขั้นนี้ผู้เรียนควรศึกษาว่า ตนเองมีความต้องการเฉพาะด้านอะไร เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกแหล่งวิชาการเรียนรู้เฉพาะอย่าง การรวบรวมความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อได้เปรียบเสียเปรียบ การเข้าถึงระดับและความเหมาะสมของแหล่งวิชาการ หรือกิจกรรมเฉพาะด้าน ผู้เรียนอาจดูจากหนังสือ หรือบทความในห้องสมุด ร้านขายหนังสือ ก่อนการเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุด ในกรณีที่เป็นแหล่งวิชาการบุคคล อาจตัดสินใจว่าบุคคลประเภทใดที่อาจให้เนื้อหาวิชาที่ต้องการได้ และพยายามหาบุคคลเหล่านั้นซึ่งเลือกสรรแล้วว่าเหมาะสมที่สุด

3. ตัดสินใจว่าจะเรียนที่ใด ผู้เรียนอาจเลือกบริเวณที่เงียบสงบ สะดวกสบาย และไม่มีผู้ใดมารบกวน หรืออาจจะต้องการสถานที่ ซึ่งมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก หรือแหล่งวิชาการที่อาจใช้สะดวก
4. วางเป้าหมายหรือกำหนดระยะเวลาการทำงานที่แน่นอน
5. ตัดสินใจว่าจะเริ่มเรียนเรื่องใด เมื่อใด
6. ตัดสินใจว่าช่วงระยะเวลาใด เนื้อหาควรจะก้าวไปเท่าใด
7. พยายามหาเหตุผลที่เป็นอุปสรรคที่จะทำให้การเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จ หรือหาขั้นตอนส่วนที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพ
8. การหาเวลาสำหรับการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับการลดเวลาหรือจัดเวลาให้เหมาะสมกับการทำงาน กิจกรรมในครอบครัว หรือการพักผ่อน โดยจะขอร้องไม่ให้รบกวนในเวลาที่กำลังศึกษา หรือขอร้องให้ผู้อื่นมาทำงานแทนเป็นครั้งคราว

วิธีการฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

วิธีฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น อาจทำได้โดยเริ่มจาก

1. การต้องประคับประคองหรือพึ่งผู้อื่น (Dependence)
2. การเป็นตัวของตัวเอง (Independence)
3. การเรียนรู้จากกันและกัน (Interdependence)

การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นสิ่งที่อาจทำได้ แต่อาจต้องใช้ เวลา ความพยายาม และความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ที่พบว่า มีองค์ประกอบ 2 ประการที่เป็นอุปสรรคต่อการให้ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทย (Socialization)
2. การฝึกฝนในระบบการศึกษา

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเมื่อฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

1. ผู้เรียนส่วนหนึ่งอาจไม่รู้ว่าตนเองกำลังเรียนรู้ (Griffin, 1977) คนเหล่านี้มีความคิดว่าการเรียนรู้คือ สิ่งที่เขาต้องทำเมื่ออยู่ในโรงเรียน เรียนจากห้องเรียนเท่านั้น
2. ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนไม่ค่อยตระหนักถึงขั้นตอนต่าง ๆ ของการเรียนรู้ (Learning Process) และรวมไปถึงวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคน (Learning Style)
3. ความสามารถที่จะเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ผู้ที่เป็นที่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกจะต้องมีความเข้าใจ เมื่อใดตนเองควรเข้าไปช่วยเหลือ หรือเมื่อไรควรปล่อยให้ผู้เรียนรับผิดชอบด้วยตนเอง
4. บทบาทของผู้ที่เป็นที่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่ม และแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน
5. แนวโน้มการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มาก ถ้าผู้เรียนเรียนเป็นส่วนตัว (Self-directed way)
6. การเรียนรู้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องเรียนคนเดียว อาจมีการสอบถามจากผู้อื่นหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก ในบางกรณีอาจมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่ตนเองมีความรู้สึกว่าเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง (Independence Learner) เรื่องของการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้เป็นเรื่องภายในจิตใจได้สำนึกของผู้เรียนมากกว่าการจัดการภายนอก วิธีการที่บุคคลเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามในระดับที่ดี
7. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ถ้าจัดในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพราะธรรมชาติสถาบันเป็นผู้ที่กำหนดสิ่งที่จะต้องเป็นต้องทำให้ ในการดำเนินการฝึกผู้เรียนให้มีคุณลักษณะแบบเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจึงต้องปรับระบบอื่นให้สอดคล้องด้วยเช่น การวัดผล การจัดชั้นเรียน ตารางการเรียน เป็นต้น
8. วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมิใช่การเรียนที่ดีที่สุด แต่เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและสถานการณ์บางอย่างเท่านั้น

อย่างไรก็ตามนักการศึกษาที่มีความเชื่อว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้นั้น ต้องอาศัยการสร้างสม ค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะสำคัญของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จสูงในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Houle (1963) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งพอจะจำแนกได้เป็นเหตุผลต่าง ๆ กัน 3 ประการคือ

ประการที่ 1 ประเภทที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะในการเรียน เช่น ต้องการวุฒิบัตรใบขับขี่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของตน

ประการที่ 2 ประเภทที่สนใจในกิจกรรมเพื่อการคบหาสมาคม เพื่อความเพลิดเพลิน แก่เหงา แก่เบื่อ เป็นการผ่อนคลายอารมณ์

ประการที่ 3 ประเภทที่สนใจในการเรียนรู้ มีความสุข ความพอใจ ความตื่นตัว จากการที่รู้ได้เข้าใจ ได้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ได้ขบคิดปัญหา

ในบุคคลเดียวกันอาจมีความต้องการหรือเหตุผลทั้ง 3 ประเภทอยู่ด้วย แต่อาจมีความโน้มเอียงไปทางเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งมากกว่าในช่วงชีวิตต่าง ๆ กัน และความแตกต่างระหว่างบุคคลก็สามารถจะพบได้ในแรงจูงใจประเภทนี้ด้วย

กลุ่มผู้เรียนประเภทสุดท้ายของ Houle ในการวิจัยของ Tough จัดเป็นกลุ่มผู้เรียนที่ชอบเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในการศึกษาของ Tough นอกจากจะพบว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้เป็นลักษณะที่จะพบโดยทั่วไปในผู้ใหญ่ แต่สำหรับกลุ่มผู้ที่ประสบความสำเร็จสูงในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้จะมีลักษณะพิเศษดังนี้

1. เป็นผู้ที่ตั้งเป้าหมายของการกระทำไว้ชัดเจน
2. รู้จักเลือกใช้ความรู้และทักษะที่เหมาะสม
3. วางแผนการเรียนอย่างดี
4. เรียนได้โดยไม่สุดกำลังความสามารถ
5. มีความมุ่งมั่นพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ของตน และมีความสามารถอยาก رؤ้อากเห็น ขณะเดียวกันคนเหล่านี้ยังชอบงานที่ตนทำอยู่
6. เข้าใจและยอมรับในคุณลักษณะของตน และไม่พอใจกับสภาพของตนในปัจจุบัน
7. มีความเชื่อมั่น กล้าหาญพอที่จะเปิดเผยตนเอง

8. มีความสนใจอย่างมีทิศทางแน่นอน
9. เป็นผู้เลือกอาชีพและกิจกรรมของตนเอง
10. ไม่ได้ถูกบังคับหรือถูกกดดันจากภายนอก
11. เป็นผู้ที่มีความผูกพันหรือยึดมั่นต่อจุดหมายของชีวิต
12. ต่อสู้บากบั่นเพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญบางประการ
13. มีความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง
14. เป็นผู้มีผลงานและประสบความสำเร็จ
15. สามารถสมาคมคบหากับเพื่อน รักใคร่จริงจังได้อย่างน้อย 2-3 คน

เป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะของผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จสูงในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำตนเอง จากรายงานของ Tough นี้มีลักษณะคล้ายกับคุณลักษณะของบุคคลในอุดมคติของมาสโลว์ (Maslow) ที่เรียกว่า Self actualized person จอห์น การ์ดเนอร์ (John Gardner) ได้สรุปว่าผู้ใหญ่ประเภทนี้เรียกว่าผู้ที่ปรับปรุงตนเองให้ใหม่อยู่เสมอ (Self Renewal) เป็นผู้ที่พัฒนาศักยภาพของตนเองและค้นคว้าด้วยตนเองอย่างไม่หยุดยั้ง การพัฒนาหรือปรับปรุงตนเองนี้ไม่ใช่การกระทำด้วยการรอคอยโอกาสหรือจังหวะ แต่เขาจะเป็นผู้สร้างสรรค์และวางแผนการกระทำอย่างมีระบบต่อเนื่องจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตเป็นที่น่าพอใจที่ผลการวิจัยของ Tough ได้สนับสนุนทฤษฎีหรือแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow, หน้า 51)

ฉะนั้นความต้องการที่จะพิสูจน์ตนเองหรือรู้จักค้นพบเกี่ยวกับตนเอง (Self actualization) จึงเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง นำตนเอง ผลงานวิจัยของ Astanion และ Brickell ใน ค.ศ. 1980 สรุปว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในช่วงชีวิตของผู้ใหญ่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นอกจากนั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในและความอยากรู้อยากเห็น ความพอใจที่จะรู้ทำความเข้าใจและแสดงความสามารถของตนในบางสิ่งบางอย่าง แรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นความเชื่อของคนอเมริกันที่ว่า ทั้งผู้ชายผู้หญิงต้องการพัฒนาศักยภาพของตนให้เป็นจริง เพื่อให้มีทักษะมีความรู้ความฉลาดเพิ่มขึ้น ไม่ใช่เพื่อการปรับตัวหรือการสนองตอบต่อแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อม แต่เพื่อเป็นการพิสูจน์ความสามารถหรือศักยภาพของตน (Gross, 1982)

วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ข้อแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กระทำได้ดังต่อไปนี้

1. การสำรวจตนเอง ทำความรู้จักตนเอง สำรวจว่าตนเองสนใจเรื่องอะไรมากที่สุด มีความสามารถเฉพาะด้านใด สนใจสิ่งใหม่ ๆ อะไรบ้าง
2. ทำสมมุติบทกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูลความคิดเรื่องราวต่าง ๆ ที่เราได้เรียนรู้หรือเกิดขึ้นในสมองของเรา สมมุติจะช่วยเก็บสะสมความคิดที่ละน้อยเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างไกลออกไป
3. กำหนดโครงการที่จะเรียน ตามที่เราได้สำรวจความต้องการไว้หน้านำมาขยายเป็นโครงการ เป็นแผนการเรียนว่าจะเรียนรู้อย่างไร โดยพิจารณาว่าความรู้ที่เราต้องการจะแสงหา นั้น ช่วยให้เราถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทำให้เกิดความพอใจ ความสนุกสนานที่จะเรียนหรือเปล่า ประหยัดเงินและเวลามากน้อยแค่ไหน
4. สร้างห้องสมุดของตนเอง หมายถึง การรวบรวมรายชื่อ ข้อมูล แหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ตรงกับความสนใจ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป
5. มองแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญการในอาชีพต่าง ๆ ห้องสมุด สมาคม สถานที่ราชการ ฯลฯ ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้ จะเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้า
6. หาเพื่อนร่วมเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
7. การเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจจากสถานศึกษาที่เปิดสอนในเวลาเย็น หรือวันหยุดหรืออาจเรียนทางวิทยุ โทรทัศน์ ไปรษณีย์จากมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น โดยลักษณะของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน
8. การเรียนรู้จากการฝึกและปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นวิธีการเรียนที่มีความยืดหยุ่นได้มากที่สุด สะดวกเหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ที่มีภาระหน้าที่อื่นต้องรับผิดชอบ จะได้เลือกเรียนตามโอกาส และสถานที่ที่เหมาะสม เป็นการเรียนที่สามารถตอบสนองความต้องการของเฉพาะส่วนบุคคลได้ ข้อจำกัดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่อาจมีเพียงประการเดียว

เท่านั้นคือ อาจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในแง่ที่เป็นความต้องการของสถาบัน และของสังคม หากต้องการพัฒนาตนเองของส่วนบุคคลไม่สอดคล้องกับความต้องการของ บุคคลและสถาบัน และของประเทศชาติ แต่ถ้ามีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลย่อมอยู่ ภายใต้งบฏของสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ นั่นคือบุคคลไม่สามารถจะพัฒนาตนเอง ไปในทางที่ขัดแย้งกับอุดมการณ์ของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ ก็ไม่น่าเป็นห่วงว่าการส่งเสริมให้ บุคคลได้มีอิสระเสรีที่จะเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเป็นอันตรายใด ๆ ต่อสังคม และแม้ว่า ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้ ผู้เรียนจะมีอิสระมากเพียงใดก็ตามแต่ไม่ได้หมายความว่า ผู้เรียนจะปฏิเสธที่จะรับความช่วยเหลือคำแนะนำและการสนับสนุนส่งเสริมจากนักการศึกษา เสียเลย ฉะนั้นเป็นหน้าที่ของนักการศึกษาที่จะช่วยกันคิดค้นหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการ ที่จะช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนั้นการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องทำอย่างไรบ้างที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ประเภทนี้ อาจพิจารณาตามบทบาทดังต่อไปนี้

1. บทบาททางวิชาการ เรายังต้องการความรู้ความเข้าใจ หรือต้องการทฤษฎี อธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ประเภทนี้อีกมากเช่น ในขั้นต้นเราต้องการศึกษาสำรวจแนวคิด และแนวปฏิบัติ หรือสไตส์การเรียนรู้ การพัฒนาตนเองของคนไทยที่ประสบความสำเร็จ ในอาชีพการงานสาขาต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเผยแพร่แต่เพียงผลงานของบุคคลสำคัญเหล่านั้น ไม่ได้วิเคราะห์หรืออธิบายกระบวนการหรือวิธีการที่ได้มาแห่งความสำเร็จแห่งผลงานนั้น หรือวิธีการเรียนรู้ของเขา ฉะนั้นเรายังต้องการนักวิชาการ นักวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกมาก มีคำถามการวิจัยอีกมากที่ควรจะถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทาง โรงเรียนของบุคคลเหล่านั้น และควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ชอบเรียนรู้ใน เรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งเรื่องใดเพียงเรื่องเดียว และผู้ที่สนใจเรียนรู้ในหลาย ๆ เรื่อง ในเรื่อง ของสติปัญญา บุคลิกภาพ ฯลฯ มีความแตกต่างกันอย่างไร เพราะงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อาจเป็นงานวิจัยรวมหลายสาขา

2. บทบาทด้านการบริหารและการจัดการ นักการศึกษาผู้ใหญ่ต้องวางแผน เกี่ยวกับนโยบายการจัดสถาบันและโปรแกรมต่าง ๆ เพื่อที่จะส่งเสริมกิจกรรมทางปัญญา หลาย ๆ ทาง เช่น ในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมการเรียนรู้ โดยการจัดบริการข่าวสาร ความรู้ หนังสือ ตำรา และการจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้มีการพบปะกันเป็นกลุ่มเพื่อ การเรียนรู้ การปรึกษาหารือกับการจัดให้มีการอภิปราย การสนทนา การสาธิต นิทรรศการ

3. บทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียนประเภทนี้ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการวางแผน และการสืบเสาะแสวงหาความรู้ที่ตรงกับความต้องการของเขา ดังนั้นตามห้องสมุดและสถาบันการศึกษาในชุมชนควรจะจัดบริการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนด้วยตนเอง ด้วยการจัดเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำทางการศึกษาหรือผู้ให้คำปรึกษา ผู้ทำหน้าที่แนะแนว ซึ่งช่วยในการวิเคราะห์ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และช่วยในการวางแผนการเรียนรู้ การสืบค้นแหล่งวิชาการ และวิทยาการ

โรเจอร์ (Roger, 1961) กล่าวว่า บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกนั้นควรเป็นผู้กระตุ้นให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักดัดแปลงและเป็นตัวของตัวเอง

ทอฟ (Tough, 1979) เสนอแนะว่า ลักษณะของพี่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกที่ควรจะเป็น ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความอบอุ่น มีความรัก สนใจและยอมรับในตัวของผู้เรียน
2. คอยดูแล การวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน
3. เป็นบุคคลที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงและยอมรับประสบการณ์ใหม่ ๆ และมีความอยากที่จะเรียนจากกิจกรรมที่ตนเองช่วยเหลือ

ซึ่งบทบาทที่แท้จริงของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ การที่ผู้เรียนคิดวางแผนการเรียนรู้ หรือเลือกวิธีการเรียนด้วยตนเอง โดยที่อาจจะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา มาตรา 15(2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนดูแลโรงเรียน 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสามัญศึกษา เช่น โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนอาชีวศึกษาหลักสูตร ปวช. ปวส. และ ปวท. เรียกว่า โรงเรียนมาตรา 15(1) ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

2. ประเภทที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเฉพาะกาล
โรงเรียนสอนศาสนา โรงเรียนส่งคำสอน โรงเรียนทวดวิชา โรงเรียนศิลปศึกษา
และโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา เรียกว่า โรงเรียนมาตรา 15(2) ของพระราชบัญญัติ
โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

3. ประเภทที่จัดการศึกษาพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่ผู้เรียนที่ผิด
ปกติทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ การศึกษาแก่ผู้ยากไร้ เป็นต้น เรียกว่า โรงเรียน
มาตรา 15(3) ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

สำหรับโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติ
โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 15(2) หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตาม
หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และ
จัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ

ก. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภท
การศึกษาดังนี้

(1) ประเภทการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ที่
ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะกาลสอนผู้ใหญ่ ตามระเบียบและหลักการที่ว่าด้วยการศึกษา
ผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(2) ประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อให้เกิดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ

ข. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ
แบ่งประเภทการศึกษาดังนี้

(1) ประเภทเฉพาะกาล คือโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อการศึกษาโดยกำหนด
เวลาการศึกษาเป็นครั้งคราว เช่น โรงเรียนทวดวิชา ภาคฤดูร้อน ซึ่งได้แก่ โรงเรียน
ศึกษาพัฒนาเวลาพิเศษ - เขตคลุสิต โรงเรียนร่วมฤทธิวิเทศศึกษา - เขตพระโขนง เป็นต้น

(2) ประเภทสอนศาสนา คือ โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์
เฉพาะการสอนศาสนา 2 ศาสนา อันหมายถึง ศาสนาคริสต์ และศาสนาซิกข์ ได้แก่
กรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ - เขตพระนคร ซิกข์เนยปาทซาลา - เขตยานวนา เป็นต้น

(3) ประเภทส่งคำสอน คือ โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ
การสอนด้วยวิธีส่งคำสอนทางไปรษณีย์ ได้แก่ บุญสมสอนภาษาอังกฤษทางไปรษณีย์ - เขต

บางเขน นักบัญชีพระนครทางไปรษณีย์ - เขตพระนคร เป็นต้น

(4) ประเภทกวดวิชา คือ โรงเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
กวดวิชาบางวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สืบตบตรบำรุงเวลาพิเศษ -
เขตปทุมวัน วัดมกุฏกษัตริยารามเวลาพิเศษ - เขตพระนคร เป็นต้น

(5) ประเภทศิลปศึกษา คือ โรงเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้
การศึกษาในทางศิลปะต่าง ๆ ได้แก่ ศิลปการนวดและการแสดง - เขตดุสิต ศิลปป้องกัน
ตัว - เขตปทุมวัน เป็นต้น

(6) ประเภทอาชีพศึกษา คือ โรงเรียนที่จัดสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะ
ให้การศึกษาเกี่ยวกับการอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ สิลาศิวจิตรศิลป์ - เขตปทุมวัน
สอนตัดเสื้อตัดผมรัตติกาล - เขตดุสิต เป็นต้น

โรงเรียนประเภทอาชีพศึกษาเปิดสอนวิชาชีพ 6 สาขาด้วยคือ

1. กลุ่มวิชาพาณิชยกรรม ได้แก่ สาขาวิชาพิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์
การบัญชี พาณิชย ชวเลขและเลขานุการ ธุรกิจ มัคคุเทศก์ การนำเข้าและการส่งออก
การโรงแรม การขาย การบิน กฎหมาย และการธนาคาร
2. กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม ได้แก่ สาขาวิทยุโทรทัศน์ สอนขับรถยนต์
ช่างยนต์ ช่างก่อสร้างและช่างฝีมือ ช่างตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศ ช่างไฟฟ้า ช่าง
ซ่อมนาฬิกา ช่างวิดีโอ ช่างกลึงและช่างเชื่อม ช่างมอเตอร์ไซด์ ช่างแท่นพิมพ์
3. กลุ่มวิชาภาษา ได้แก่ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษา
ไทย ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาซิกซ์
4. กลุ่มวิชาหัตถกรรม ได้แก่ สาขาวิชาตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย
ผสมเครื่องดื่ม แม่บ้าน
5. กลุ่มวิชาศิลปะ ได้แก่ สาขาวิชาศิลปะ ถ่ายรูป ดนตรี การฝีมือ
วาดเขียน ศิลปป้องกันตัว ออกแบบแตกต่างกัน
6. กลุ่มวิชาชีพอื่น ๆ ได้แก่ สาขาวิชาวิเคราะห์อัญมณี เกษตร
วิทยาศาสตร์ การแพทย์ โหราศาสตร์ หนังสือพิมพ์ วิชาชีพรักษาความปลอดภัย

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้มีการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังต่อไปนี้

ในเรื่องการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้ ได้มีผู้สนใจศึกษาคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และงานวิจัยที่ได้รับความนิยมใช้อย่างกว้างขวางในต่างประเทศ คือ งานวิจัยเรื่อง Development of the Self-directed Learning Readiness Scale ของ Dr. Lucy Madsen Guglielmino แห่งมหาวิทยาลัยของรัฐจอร์เจียกลูกิเอลมิโน ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจำนวน 14 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เริ่มต้นด้วยให้กลุ่มตัวอย่างระบอบุญประกอบสำคัญที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง รวมถึงความสามารถ เจตคติและบุคลิกส่วนตัวที่สำคัญ แล้วนำองค์ประกอบที่ได้จากการสำรวจมาประเมิน นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการสร้างแบบวัดลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale) ที่เรียกย่อ ๆ ว่า SDLRS แบบสอบถามนี้ได้สร้างขึ้นในลักษณะที่ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับตนเองพร้อมกับเลือกคำตอบเป็นตัวเลือกลักษณะมาตราประมาณค่า (Likert-type item) จำนวน 41 ข้อ หลังจากหวัข้อต่าง ๆ ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ได้นำเครื่องมือนี้ไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน ในรัฐจอร์เจีย คานาดา และรัฐเวอร์จิเนียเป็นผู้ตอบแล้วนำคำตอบที่ได้มาทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อ (Item Analysis) และวิเคราะห์หองค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อใช้คัดเลือกข้อความต่าง ๆ เพื่อแก้ไขและประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบวัด (Parameter of the test) ได้ค่าความเชื่อมั่น .78

ต่อมาลูกกลิเอลมิโน (Guglielmino) ได้ปรับปรุงเครื่องมือวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDLRS) ซึ่งเดิมมี 41 ข้อ มาปรับขยายเป็น 58 ข้อ ซึ่งชัยบาเกียน (Subbaghiam) ฮาสสัน (Hassan) และบรอกเกตต์ (Brockett) ได้ทำการทดสอบเครื่องมือนี้ และระบุว่า เป็นแบบวัดที่มีความน่าเชื่อถือและมีความสมเหตุสมผล

ผลจากงานวิจัยนี้ชี้ชัดว่าการที่บุคคลจะเรียนรู้ด้วยตนเองได้นั้นต้องมีลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 ประการ ซึ่งผู้มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ คือ

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to learning Opportunities)
2. มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self Concept as an Effective Learner)
3. มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเอง (Initiative and Independence in Learning)
4. มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน (Informed Acceptance of Responsibility for One's own Learning)
5. มีความรักในการเรียน (Love of Learning)
6. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
7. มองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future)
8. สามารถใช้ทักษะทางการศึกษาค้นคว้าความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to use basic study skills and problem-solving skills)

แลนเดอร์, เคนสตัน วิลเลียม (Londers, Keneston William, Jr.) ได้วิจัยและสรุปผลเครื่องมือ SDLRS ว่าเป็นเครื่องมือได้มาตรฐาน และสามารถนำเครื่องมือ SDLRS นี้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้ทั่ววัย ตั้งแต่ นักเรียนระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา

ซู่ แดงบี้ อู๋ (Sua, Dangbe-Woo) ได้ศึกษาคุณภาพของเครื่องมือ SDLRS ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถาม 135.1 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 17.235 และคะแนนของกลุ่มก็เป็นสากล ตามที่เครื่องมือ SDLRS เป็นหลัก

ส่วนการวิจัยด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในประเทศไทย ที่นำเครื่องมือ SDLRS มาใช้คือ งานวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ของ นรินทร์ บุญชู (2532) โดยนรินทร์ บุญชู ได้นำเครื่องมือ SDLRS มาดัดแปลงเป็นภาษาไทย แล้วนำไปทดสอบความเชื่อมั่นได้ .84 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษา

มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูงเพียง 2 ด้าน คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้และมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน อยู่ในระดับกลาง 6 ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การมองอนาคตในแง่ดี มีความรักในการเรียน มโนคติในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้ทักษะ การศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา และมีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการเรียนรู้พบว่า เพศ คณะที่ศึกษา และผลการศึกษาส่งผลให้ นักศึกษามีความแตกต่างในเรื่องการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วนตัวแปรอื่น ๆ อีก 3 ด้านคือ เหตุผลที่เข้าศึกษา วิธีการเรียน และการประกอบอาชีพขณะศึกษาไม่ส่งผลให้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องนี้

งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรด้านต่าง ๆ และตัวแปรเหล่านี้ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง ซึ่งตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ เพศ อายุ สาขาวิชาชั้น เหตุผลที่เข้าศึกษา ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน วิธีเรียน ผลการศึกษา การประกอบอาชีพขณะศึกษา เขตที่ตั้ง

เหตุผลที่เข้าศึกษา

สมคิด อิศระวัฒน์ (1987) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาว่าผู้ใหญ่มีประสบการณ์ เรียนรู้อย่างไร เมื่อได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนมีความสนใจกับสิ่งที่ไม่สนใจแต่ต้องทำเพราะ เป็นความจำเป็นหรือถูกบังคับ โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในโรงเรียนและผู้ ที่เรียนด้วยตนเอง จากผลการวิจัย สามารถแบ่งผู้เรียนออกได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือผู้เรียนที่เรียนด้วยความสนใจหรือมีประสบการณ์ในอดีตที่ประสบ ความสำเร็จในการทำงานหรือการเรียนมาโดยตลอด คนกลุ่มนี้อาจเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือมีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้โดยง่าย

กลุ่มที่ 2 อาจเรียนด้วยความไม่สนใจ แต่ถ้าเราทำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้เกิดความ รู้สึกว่า "เขาทำได้" และอาจประสบความสำเร็จได้เช่นกันแม้จะไม่ชอบ คนกลุ่มนี้ก็มี แนวโน้มที่จะเป็นไปได้เช่นกัน แต่อาจต้องใช้เวลา และความพยายามกว่าคนกลุ่มแรก

กลุ่มที่ 3 คนที่เรียนด้วยความจำใจ ทำอะไรพอให้พ้นตัวเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ที่ กำหนด ผู้ที่เป็นนี้เสียจึงอาจต้องใช้ความพยายามค่อนข้างสูง ให้ความช่วยเหลือค่อนข้างมาก

และเวลาค่อนข้างนาน

กลุ่มที่ 4 ผู้ที่ไม่ยอมเรียน คนกลุ่มนี้ก็อาจทำไม่ได้

วิธีเรียน

กาญจนา สุริรัตนกร (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า การให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนั้น โดยส่วนรวมทั้งครูและนักเรียน เห็นว่ามีการปฏิบัติมากเมื่อพิจารณารายละเอียด ครูมีความเห็นว่า การฝึกทักษะการถามหรือการสัมภาษณ์ มีการปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย

เชือน เสือดำ (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีการแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองตามลำพัง วิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อยและวิธีสอนแบบเดิม" ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยจากวิธีการเรียนการสอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การเรียนจากวิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อย มีผลสูงกว่าวิธีสอนแบบเดิม
2. การเรียนจากวิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อย มีผลสูงกว่าวิธีการแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองตามลำพัง
3. การเรียนจากวิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองตามลำพังกับวิธีสอนแบบเดิมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุนทร แก้วสาย (2512) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอ่านและการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งอาจารย์และบรรณารักษ์จัดให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัยครู" พบว่าการส่งเสริมการอ่านในวิทยาลัยครูยังไม่ได้รับความเอาใจใส่เท่าที่ควร

นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีนิสัยรักการอ่าน และมีความสามารถในการเรียนด้วยตนเองน้อย ที่จริงแล้วนิสัยรักการอ่านจำเป็นต้องฝึกฝนมาแต่วัยเด็ก คือตั้งแต่ในระดับ

ประถมศึกษา เป็นต้นมา แต่เนื่องจากนักศึกษาไม่ได้ฝึกฝนมา จึงเป็นเรื่องที่จะต้องแก้ไข
 ในตอนนี้ ถ้านักศึกษาไม่ได้รับการปลูกฝังในโอกาสนี้ ก็จะไม่สามารถสอนเรื่องนี้ให้แก่
 นักเรียนของตนได้

งานวิจัยต่างประเทศที่นำเครื่องมือ SDLRS ไปใช้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ
 และได้ผลการวิจัยเป็นที่น่าสนใจ มีดังนี้

เพศ, ระดับการศึกษา ตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ซาลาห์ อาเมต โมแรต (Salah Ahmed Mourad) ได้ศึกษาความสัมพันธ์
 ของระดับการศึกษา เพศ และความคิดริเริ่มด้านความพร้อมใจในการเรียนรู้ด้วยการนำ
 ตนเอง ของนักเรียนที่มีสติปัญญาเป็นเลิศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 684 คน เครื่องมือที่ใช้
 ศึกษาคือ SDLRS กับ TTCT (Tarrance Tests of Creative Thinking) Verbal Form A, Task 1-2 และ TTCT Figural Form B, Task 3 ผลการ
 วิจัยพบว่าคะแนน SDLRS สัมพันธ์กับคะแนน TTCT และเมื่อจำแนกนักเรียนออกตาม
 ระดับการศึกษาคือระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 แยกตามเพศพบว่า องค์ประกอบด้านมโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ
 จะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา องค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มและ
 เรียนรู้ด้วยตนเอง แยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศ องค์ประกอบด้านความสามารถ
 ในการใช้ทักษะเบื้องต้นในการศึกษาและทักษะการแก้ปัญหาที่มีความแตกต่างระหว่างระดับการ
 ศึกษาโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีคะแนนสูงกว่านักเรียน ชั้นประถมศึกษาและ
 มัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อแยกตามเพศในลักษณะรวม นักเรียนชายและหญิงในด้านความ
 รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่นักเรียนชายเหนือกว่า ในองค์ประกอบด้านความคิด
 สร้างสรรค์

ผลการศึกษา

บาร์บารา ยีน บ็อกซ์ (Barbara Jean Box) ได้ศึกษาลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาปัจจุบัน และผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านโปรแกรมพยาบาลจาก Tulsa Junior Collage เมือง Tulsa มลรัฐ Oklahoma กลุ่มตัวอย่างจำนวน 477 คน ใช้ SDLRS เป็นเครื่องมือในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้าน อายุ และเพศ แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในด้านคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับคะแนนรวมของเกรดเฉลี่ยสะสม

ลูเกเนีย ดิกสัน ยัง (Lugenia Dixon Young) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ เพศ และการควบคุมตนเองกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย Georgia จำนวน 126 คน โดยใช้ SDLRS และ ANS-IE (Adult Nowicki Strickland International-External Scale) ผลการวิจัยพบว่าไม่ปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เชื้อชาติ และการควบคุมตนเองกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

อายุ

วิลเลียม ฟรานซิส แมคคาร์ธี (William Francis McCarthy) ได้ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และเจตคติของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิชาเอกคณิตศาสตร์ระหว่างนักศึกษาอายุน้อยกับนักศึกษาที่มีอายุมากโดยใช้ SDLRS และ MAS (The Math Attitude Scale) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาอายุน้อยมีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระดับปานกลาง และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เชิงลบ นักศึกษาที่มีอายุมากมีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระดับปานกลางและสูงกว่า มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ยังคงมีความกังวลต่อการเรียนเช่นเดียวกับนักศึกษาที่มีอายุน้อย เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสองกลุ่ม ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มอายุน้อยกับกลุ่มอายุมาก

เหตุผลที่เข้าศึกษา

มิเชล เมอริ เรย์โนลด์ส (Michael Merle Renolds) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนนอกเวลาในมหาวิทยาลัยซุมซัน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน อายุเฉลี่ย 35.75 ปี โดยใช้ SDLRS และ EPS (Educational Partipation Scale) พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างแรงจูงใจด้านพุทธิปัญญา กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยประสบการณ์และสิ่งท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตเป็นอิทธิพลที่สำคัญและระบุว่า ความสนใจทางพุทธิปัญญาเป็นเหตุผลสำคัญในการเข้าร่วมโปรแกรม

ผลการศึกษา

โฮเมอร์ เอลวิน เวลช์ (Homer Elven Welch, 1977 : 4267) ได้ศึกษาค้นคว้าผลการเรียนแบบเรียนด้วยตนเองเกี่ยวกับการฝึกตั้งคำถามปากเปล่าวิชาสังคมศาสตร์ของนักศึกษาครูเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนในห้องปฏิบัติการด้วยตนเองและการฝึกที่ไม่ใช่ห้องปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยโอคลาโฮมาสเตต ภาคใต้จำนวน 22 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่มคือ ให้กลุ่มทดลองกลุ่มแรกเรียนฝึกตั้งคำถามด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง กลุ่มทดลองกลุ่มที่สองฝึกตั้งคำถามแต่ไม่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง และกลุ่มควบคุมเรียนโดยไม่ต้องฝึกตั้งคำถาม พบว่ากลุ่มทดลองกลุ่มแรกมีผลการเรียนแตกต่างจากกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองกลุ่มแรกมีผลการเรียนแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ส่วนกลุ่มทดลองที่สองกับกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เหตุผลที่เข้าศึกษา

แลงคัสตัน ลินดา คับเบดจ์ (Langston, Linda Cubbedge) วัตถุประสงค์ของการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มนักศึกษาที่พึงพอใจในการจัดทำ

โครงการด้วยตัวของเขาเอง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่จัดทำโครงการเพราะครูให้ทำปรากฏผลของคะแนน SDLRS ออกมาว่า กลุ่มแรกได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ 2 เพราะพวกเขาจะสนุกกับการเลือกตัดสินใจและการเขียนโครงการ มีความรับผิดชอบต่องานของเขาและชื่นชมกับผลงานที่ออกมาว่ายิ่งใหญ่

ระดับการศึกษา

อดเนก้า บาราเทิร์น โอ (Adenuga, Babatunde O.) ได้ทำการวิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกลักษณะ รูปแบบการเรียนรู้ และการเรียนรู้โดยตรงของผู้ใหญ่ในอเมริกาและในต่างประเทศ และในการทดลองรูปแบบการเรียนรู้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น ได้ถูกนำมาใช้กับนักเรียนระดับสูง จำนวน 178 คน ผลการศึกษาชี้ชัดว่าสัญชาติและการศึกษาระดับปริญญาจะมีอิทธิพลต่อความพร้อมของการเรียนรู้โดยตรงตลอดระยะเวลาและประสบการณ์การทำงาน จะเป็นตัวที่ทำให้เกิดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทางอ้อม ส่วนอายุ เพศ และรูปแบบการจ้างงานไม่ได้เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนั้นจึงไม่มีการกล่าวถึงความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหรือรูปแบบการเรียนรู้ นักวิจัยจึงควรรวบรวมกิจกรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรมทั้งหลายที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาไว้ด้วยกัน

ลาเซย์ ซี โลรา (Lacey, C. Lora) ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นส่วนประกอบหลักในการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อนำไปพัฒนางาน โดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่ตอนต้นใช้เครื่องมือ SDLRS ในการทดสอบ ผลวิจัยพบว่า ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงจะมีคะแนนเฉลี่ยของ SDLRS สูงกว่าผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาระดับต่ำ นักการศึกษาจึงควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมความพร้อมในการเกิดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อจะได้เป็นการง่ายในการพัฒนางาน เช่น ระยะเวลา วิธีการสืบสวนไตส่วนที่เหมาะสมกับกระบวนการทำงาน

วิธีการเรียนรู้ ผลการศึกษา

รัสเซล แจน วามเพลอร์ (Russell, Jan Wampler) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบว่าข้อมูลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากภายในของผู้ใหญ่ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง วิธีการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ ผลวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนรู้มีผลต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
2. เครื่องมือ SDLRS ที่ได้มาตรฐาน และความพร้อมของ SDLRS

สามารถทำนายความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์

3. นักเรียนที่มีนิสัยรักการเรียนจะมีผลการเรียนสูง

สรุปว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับผลสัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กัน

จากรายงานการวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งได้นำเครื่องมือ SDLRS ไปใช้วัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับนักเรียน นักศึกษา ของสถาบันต่าง ๆ โดยทำการเปรียบเทียบตามตัวแปรต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ เหตุผลที่เข้าศึกษา ระดับการศึกษา และผลการศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ว่าตัวแปรต่าง ๆ มีผลต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทำให้ผู้วิจัยสนใจนำตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวเข้ามาศึกษาในครั้งนี้อย่างเช่นกัน เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกันคือ อยู่ในระดับสูง ปานกลาง ต่ำ ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้คะแนนออกมาแตกต่างกันนั่นเอง เช่น ตัวแปรในด้าน เพศ คือเพศชายกับเพศหญิง ทำให้องค์ประกอบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกัน ชายมีองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์มากกว่าหญิง และเป็นเรื่องที่น่าสนใจทำการวิจัยหาคำตอบกันต่อไปอีกว่าปัจจัยอะไรที่ทำให้เพศหญิงและเพศชายมีองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน